

Maria i Julian ŁAWRYNOWICZ
Łódź

WIELKOŚĆ I WARTOŚCIOWANIE A ŻYCIE DOSKONAŁE W ŚWIĄTYNI PRZYRODY

Wierzącemu wielkość kojarzy się z Bogiem: „Wielki jest Bóg, choć nieznan” (Hi 36, 26), a także z Jego przymiotami: jest Prawdą i Miłością, jest Pięknem i Dobrocią, jest Doskonałością. Człowiek, stworzony na obraz i podobieństwo Boże, w naturalny sposób dąży do Boga przez wartościowanie, w szczególności przez wartościowanie cnót: „trwają wiara, nadzieja, miłość – te trzy; z nich zaś największa jest miłość” (1 Kor 13, 13). Pragnienie Boga jest wpisane w serce człowieka, ponieważ został on stworzony przez Boga i dla Boga, a wspomniane wartościowanie można przyrównać do wspinaczki składającej się z oczyszczenia rozumu przez wiarę, oczyszczenia pamięci przez nadzieję i oczyszczenia woli przez miłość.

W sferze apostołstwa poprzez rodzinę wspinaczka ta obejmuje wzajemne zrozumienie i otwarcie się na uczynki miłosierdzia, udział w życiu parafii i szkoły, otwarcie się na studentów i sąsiadów, zainteresowanie życiem publicznym, otwarcie się na braci innych wyznań i niewierzących. Angażując się mniej lub bardziej w jeden lub więcej spośród wymienionych kierunków działania, decydujemy subiektywnie – w oparciu o nasze predyspozycje i zamiłowania – o ich wielkości w naszym życiu oraz je wartościujemy. Ponieważ „z wielkości i piękna stworzeń poznaje się przez podobieństwo ich Stwórcę” (Mdr 13, 5), mówiąc o dążeniu do Boga przez wartościowanie, przy każdym z wymienionych kierunków działań wspominamy o ekologii jako nauce zgody z Bogiem Stwórcą oraz o wyciszeniu i wzniesieniu się do Boga odpowiedzialnych małżonków w świątyni przyrody.

1. UCZYNKI MIŁOSIERDZIA

Rodzina chrześcijańska, ożywiona i podtrzymywana nowym przykazaniem miłości, żyje gościnnością, szacunkiem i służbą każdemu człowiekowi, w którym zawsze dostrzega godność osoby i dziecka Bożego.

Adhortacja¹ apostołska *Familiaris consortio* Ojca Świętego Jana Pawła II o zadaniach rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym (22.11.1981), 64

W odniesieniu do uczynków miłosierdzia św. Piotr Ap. doradza: „Okazujcie sobie wzajemną gościnną bez szemrania. Jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Bożej służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał” (1 P 4, 9-10). Św. Paweł Ap. przywołuje przykład Chrystusa: „Niech każdy z nas stara się o to, co dla bliźniego dogodne – dla jego dobra, dla zbudowania. Przecież i Chrystus nie szukał tego, co było dogodne dla Niego” (Rz 15, 2-3). *Naśladowanie Chrystusa* przybliży nam publikacja Papieskiej Rady ds. Rodziny z roku 2002². W rozdziale X *Rodzina a miłość najstarszych* czytamy, że w każdym, a nade wszystko w ubogim, słabym, cierpiącym i niesprawiedliwie traktowanym, prawdziwa miłość umie dostrzec oblicze Chrystusa i brata, którego ma kochać i któremu ma służyć. Rodzina chrześcijańska, naśladowując przykład Chrystusa i dzieląc Jego miłość, powinna *umieć przyjąć potrzebującego brata*.

¹ Od łac. *adhortatio* – zachęta, upomnienie.

² *Rodzina chrześcijańska: dobra nowina na trzecie tysiąclecie*, Manila, 25-26 stycznia 2003.

Szczególnie wymownym znakiem solidarności między rodzinami jest *adopcja* lub wzięcie pod opiekę dzieci porzuconych przez rodziców czy też żyjących w trudnych warunkach.

Pełniąc uczynki miłosierdzia należy zdać sobie sprawę z wielkości zadania i wartościowania między dawcą a biorcą uczynku, wyrażającego się w *postawie służebnej* dawcy. Św. Paweł Ap. wyraża to następująco: „Tak więc nie zależąc od nikogo, stałem się niewolnikiem wszystkich, aby tym liczniejsi byli ci, których pozyskam. Dla Żydów stałem się jak Żyd, aby pozyskać Żydów. Dla tych, co są pod Prawem, byłem jak ten, który jest pod Prawem – choć w rzeczywistości nie byłem pod Prawem – by pozyskać tych, co pozostawali pod Prawem. Dla nie podlegającym Prawu byłem jak nie podlegający Prawu – nie będąc zresztą wolnym od Prawa Bożego, lecz podlegając Prawu Chrystusowemu – by pozyskać tych, którzy nie są pod Prawem. Dla słabych stałem się jak słaby, by pozyskać słabych. Stałem się wszystkim dla wszystkich, żeby w ogóle ocalić przynajmniej niektórych. Wszystko zaś czynię dla Ewangelii, by mieć w niej swój udział (1 Kor 9, 19-23).

Uczynkiem miłosierdzia może być w szczególności pomoc w *organizacji wypoczynku* dla biednych dzieci i biednej młodzieży na łonie natury – w świątyni przyrody, co przyczynia się do popularyzacji ekologii jako nauki zgody z Bogiem Stwórcą³.

2. APOSTOLSTWO RODZINY W PARAFII

Zależnie od tego, w jakim stopniu rodzina chrześcijańska przyjmie Ewangelię i dojrzeje w wierze, staje się wspólnotą ewangelizującą.
Adhortacja apostolska *Familiaris consortio*, 52

Znaczenie apostołstwa rodziny, m.in. w parafii, jest – niezależnie od swej oczywistości – prostą konsekwencją zasady *solidarności rodzin*, jasno sformułowanej w cytowanej poprzednio publikacji², w rozdziale XI *Rodzina przygotowuje i prowadzi młode rodziny*. Solidarność ta może w szczególności przyjąć formę organizacyjną *rodziny rodzin*³ lub *oazy rodzin*. Dzięki takiej solidarności rodzina otrzymuje wsparcie zbliżające nie tylko poszczególne osoby, lecz również wspólnoty, zachęcając je do wspólnej modlitwy i do poszukiwania właściwych odpowiedzi na istotne pytania, które pojawiają się w życiu. W ramach tej cennej formy apostołstwa rodzin, zacieśniają one między sobą więzy solidarności. To właśnie określa ponad wszystko wspólną zasadę wychowawczą: „rodzice wychowują się dzięki innym rodzicom, a dzieci dzięki dzieciom. W ten sposób tworzy się szczególna tradycja wychowawcza kierująca się zasadą *kościół domowego*.

Apostołstwo rodziny musi być realizowane ze *szlachetnymi uczuciami*⁴: „Bracia, jestem co do was przekonany, że pełni jesteście szlachetnych uczuć, ubogaceni wszelką wiedzą, zdolni do udzielania sobie wzajemnie upomnień” (Rz 15, 14). Ewentualne *upomnienie* powinno być *łagodne*: „Bracia, gdyby komu przydarzył się jaki upadek, wy, którzy pozostajecie pod działaniem Ducha, w duchu łagodności sprowadźcie go na właściwą drogę. Bacz jednak, abyś i ty nie uległ pokusie” (Ga 6, 1).

³ Julian i Maria Ławrynowicz, [17] (w ramach cytowanego cyklu), *Wzajemne relacje nauki, etyki i wiary w sytuacji rodziny rodzin pracowników nauki*, w tomie: *Nauka – Etyka – Wiara* 2009, red. A. Zabołotny, Ruch Nowego Życia, Warszawa 2009, s. 147-161. W artykule podany jest spis poprzednich prac cyklu [14], [15], [16], a w artykule [14] spis prac [1]-[13], o programie formacyjnym i pedagogii rodziny w świetle działalności pastoralnej Jana Pawła II i Benedykta XVI. Spis prac [1]-[15] jest też podany w artykule [16] opublikowanym w poprzednim tomie 17 (2009) Publikacji pokonferencyjnych Ośrodka Badawczego Myśli Chrześcijańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, s. 297-312.

⁴ Wg przekładu ks. prof. S. Kowalskiego (1957): z dobrocią.

Czyny bezowocne należy piętnować: „nie miejcie udziału w bezowocnych czynach ciemności, a raczej piętnując” (Ef 5, 11), ale: „Upomnij bliźniego swego, zanim mu grozić będziesz” (Syr 19, 17). Nasza reakcja (między rodzinami) powinna mieć charakter sytuacyjny: „Starszego wiekiem nie strofuj, lecz nakłaniaj prośbą jak ojca, młodszych – jak braci, starsze kobiety – jak matki; młodsze – jak siostry, z całą czystością⁵ (1 Tm 5, 1-2).

Korzystne warunki dla apostołstwa w parafii stwarzają imprezy na łonie natury⁶. Wędrując, z perspektywy wzniesienia widzimy różne drogi. Jedne prowadzą donikąd, inne wiodą do głównych arterii. Jaka jest moja droga? Czy zdołam ją odnaleźć i przejść bez uszczerbku dla innych? W głębokiej refleksji rodzi się następujące pytanie: co ja wyposażony w rozum i wolną wolę wniosę swoim życiem do skarbcza ludzkości. Odpowiedź na to pytanie niech będzie naszym wakacyjnym zadaniem, niechaj wnuknie do cichej wieczornej modlitwy.

3. APOSTOLSTWO RODZINY W SZKOLE

*Wiara i posłannictwo ewangelizacyjne rodziny chrześcijańskiej
mają również owo tchnienie misyjności katolickiej.
Adhortacja apostołska Familiaris consortio, 54*

W sytuacji apostołstwa rodziny w szkole nauczyciele, ale i rodzice, powinni motywować się przekonaniem, że celem nauczania jest przede wszystkim *miłość*: „Celem nauczania jest przecież miłość, która wytryska z czystego serca, dobrego sumienia i ze szczerzej wiary” (1 Tm 1, 5 wg przekładu ks. prof. S. Kowalskiego z roku 1957)⁷.

Innym elementem apostołstwa może być *pocieszenie*: „[został] nazwany przez Apostołów Barnabas, to znaczy «Syn Pocieszenia»” (Dz 4, 36) oraz „gdy znosimy udręki, to dla pociechy i zbawienia naszego; a gdy pocieszani jesteśmy – to dla waszej pociechy sprawiającej, że z wytrwałością znosicie te same cierpienia, których i my doznajemy” (2 Kor 1, 6).

Czasem niezbędne jest *upomnienie*, a nawet *skarczenie*: „Upominajcie się wzajemnie po każdy dzień, jak długo jeszcze «dziś» istnieje, żeby nikogo z was grzech nie omamił i nie zatwardził” (Hbr 3, 13 wg ks. prof. S. Kowalskiego z roku 1957)⁸ oraz „Jest skarczenie fałszywe w gniewie znieważającego” (Syr 19, 28 wg Włg)⁹.

Apostolstwo w szkole, poprzez wypoczynek podczas wycieczki czy obozu, stwarza możliwość oddziaływania przez popularyzację idei ekologii jako nauki zgody z Bogiem Stwórcą¹⁰. Zwykle młody uczestnik wycieczki czy obozu wątpi, co on, bezradny, może zrobić dla pokoju rozumianego jako ochrona środowiska. Wówczas należy wyjaśnić, że pozytywna rola może polegać na kształtowaniu własnej świadomości ekologicznej trzema drogami:

- Poznanie gatunków chronionych roślin i zwierząt oraz umiejętność rozpoznawania ich w terenie, by otoczyć je w razie potrzeby opieką, a przynajmniej nieświadomie nie zniszczyć.

⁵ Wg przekładu ks. prof. S. Kowalskiego (1957): z wszelką skromnością.

⁶ Maria Ławrynowicz, *Odnaleźć siebie na turystycznym szlaku. Człowiek w świątyni przyrody*, „Ziarna” 1990, nr 10 (lipiec-sierpień 1990), s. 6-7.

⁷ Wg Biblii Tysiąclecia: „Celem zaś nakazu jest miłość płynąca z czystego serca, dobrego sumienia i wiary nieobłudnej”.

⁸ Wg Biblii Tysiąclecia: „Uważajcie, bracia, aby nie było w was przewrotnego serca niewiary, której skutkiem jest odstąpienie od Boga żywego, lecz zachęcajcie się wzajemnie każdego dnia, póki trwa to, co «dziś» się zwie, aby żaden z was nie uległ zatwardziałości przez oszustwo grzechu” (Hbr 3, 12-13).

⁹ Wg Biblii Tysiąclecia: „a jeśli słabość sił powstrzymuje go od grzeszenia, gdy znajdzie sposobność, będzie źle czynił”..

¹⁰ Maria Ławrynowicz, *Ekologia nauką zgody z Bogiem Stwórcą*, „Ziarna” 1990, nr 7 (kwiecień 1990), s. 4-6.

- Szanowanie przepisów o ochronie przyrody w sytuacji turysty na szlaku, zwłaszcza w parkach narodowych i rezerwatach przyrody.
- Nie zaśmiecanie terenu i odważne przeciwdziałanie śmieceniu, deptaniu i niszczeniu przyrody w swej obecności.

Wspomniana pozytywna rola ma więc polegać na korzystaniu z natury zgodnie z własnym sumieniem, by na ziemi i w całej przyrodzie realizował się Boży zamysł, a w nim prawdziwe dobro i godne życie człowieka.

W wymiarze religijno-etycznym relacje pojawiające się w przestrzeni wyznaczonej przez trójkąt *Bóg – człowiek – przyroda* są budowane przez¹¹:

- oficjalne dokumenty Magisterium Kościoła,
- szeroko pojętą tradycję Kościoła i wzorce wyznaczone życiem świętych,
- refleksję teologiczną nad Księgą Słowa,
- dwojaki odczytanie Księgi Stworzenia (jako źródła prawdy naukowej i szeroko rozumianej historii Objawienia),
- szeroko pojętej antropologii w jej aspekcie biologicznym, psychologicznym i teologicznym.

4. RODZINA WOBEC SĄSIADÓW I W ŻYCIU PUBLICZNYM

(...) *nie zależąc od nikogo, stałem się niewolnikiem wszystkich, aby tym liczniejsi byli ci, których pozyskam.* (1 Kor 9, 19)

W życiu publicznym, swą aktywną miłość wobec sąsiadów możemy m.in. wyrazić przez czynność *pocieszenia*: „Nie zostawiaj płaczących bez pociechy, a ze smutnymi chodź. Nie leń się odwiedzić chorego, bo stąd w miłości będziesz utwierdzony” (Syr 7, 38-39)¹². *Preferowana postawa* rodziny może być scharakteryzowana następująco: „Gorąco bowiem pragnę was zobaczyć, aby wam użyczyć nieco daru duchowego dla waszego umocnienia ... Jestem przecież dłużnikiem tak Greków jak i barbarzyńców¹³, tak uczonych jak i niewykształconych. Przeto co do mnie, gotów jestem głosić Ewangelię i wam, mieszkańcom Rzymu” (Rz 1, 11 i 14-15).

Często nie spotykamy się z *wdzięcznością*: „darowałem ci cały ten dług, ponieważ mnie prosiłeś. Czyż więc i ty nie powinieneś być ulitować się nad swoim współsługą, jak ja ulitowałem się nad tobą?” (Mt 18, 32-33). Czasem stajemy przed problemem *upominania*: „Prosimy was, bracia, upominajcie niekarnych, pocieszajcie małodusznych, przygarniajcie słabych, a dla wszystkich bądźcie cierpliwi” (1 Tes 5, 14). Jednakże: „nie strofuj naśmiewcy, by cię nie znienawidził; strofuj mądrego, a będzie cię kochał” (Prz 9, 8).

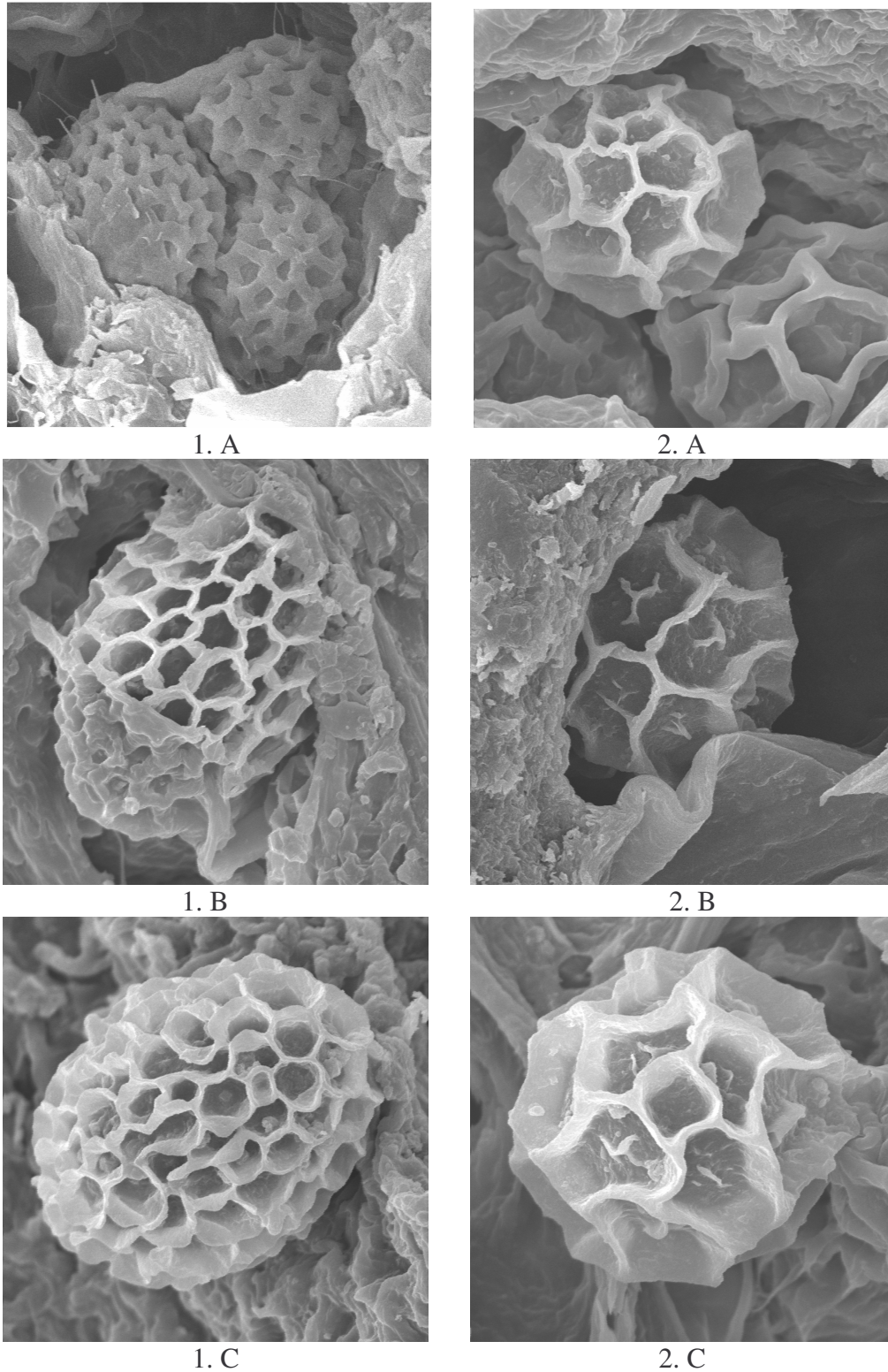
O *pożytku* naszego apostołatu pisze w swych *Maksymach* czyli *Sentencjach* założyciel jezuitów św. Ignacy Loyola (1491-1556): „Choćby nawet z najgorszym człowiekiem nawiązało się rozmowę o rzeczach Bożych, zawsze z tego płynie zysk niemały” (30).

W świątyni przyrody odpowiedzialni małżonkowie, a także ich dzieci i korporacje rodzin, mogą się wyciszyć i wznieść do Boga przez *kontemplację piękna natury*. W sytuacji intelektualistów, a zwłaszcza ludzi nauki i sztuki, kontemplacja ta może przybrać bardziej wyrafinowaną postać *obserwacji naukowej* lub *eksperymentu*, który może potwierdzać lub inspirować badania teoretyczne. Przykładami mogą być obiekty przedstawione na ryc. 1 i 2.

¹¹ Z. Mirek, *Duchowy wymiar relacji człowiek – przyroda*, w tomie: *Przyroda – Nauka – Kultura*, red. B. Zemanek, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 2000, s. 107-127.

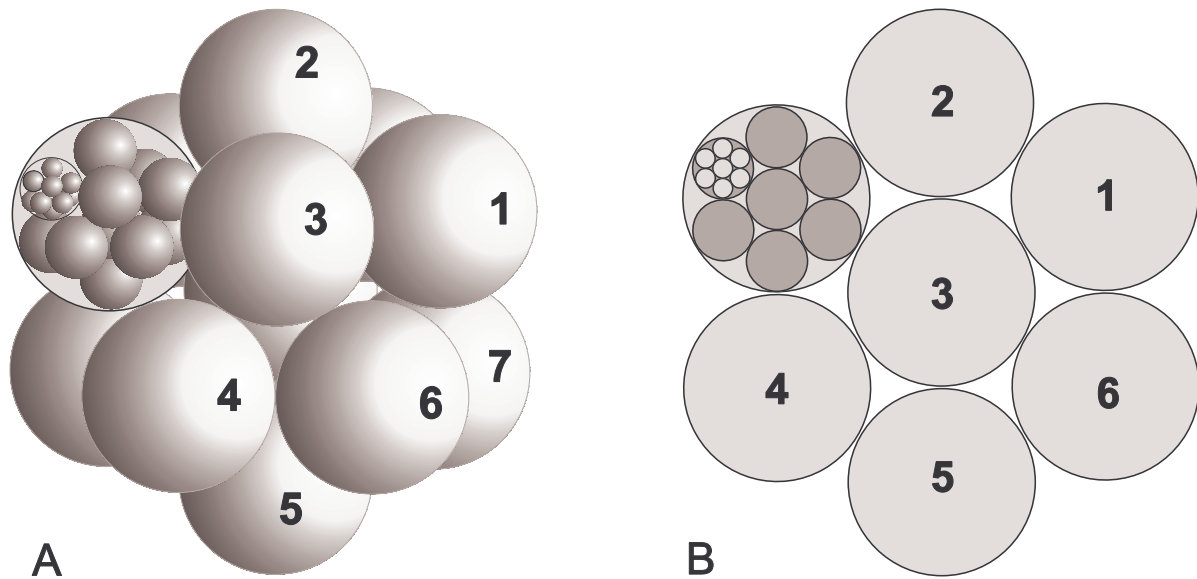
¹² Wg Biblii Tysiąclecia: *Nie usuwaj się od płaczących Nie ociągaj się z odwiedzeniem chorego człowieka, i smuć się ze smucącymi! albowiem za to będą cię miłować.* (Syr 7, 34-35)

¹³ Wg przekładu ks. prof. S. Kowalskiego (1957): nie-Greków.



Ryc. 1. Symetrie zarodników trufli (1.A-C trufia plamista – *Tuber maculatum*, 2.A-C trufia jaskrawa – *Tuber fulgens*), zaobserwowane w mikroskopie skaningowym¹⁴

¹⁴ Maria Ławrynowicz, *Four Tuber species accompanying T. mesentericum in natural sites in Poland*, „Annales del Real Jardin Botánico de Madrid” (2009), stron 6, w druku.



Ryc. 2. Metaliczny superklaster (metaliczne super-grono) generowane fraktalnie z podstawowych 13 atomowych jednostek klastrowych (A) i jego dwuwymiarowy odpowiednik (B)¹⁵

Ryc. 2.A przedstawia naturalne grona, tzw. klaster, tworzone przez atomy złota: 13 atomów o promieniu r daje najciaśniejsze upakowanie w kuli o promieniu $3r$; 13 takich kul daje najciaśniejsze upakowanie w kuli o promieniu $9r$ itd. W ten naturalny sposób tworzy się tzw. struktura fraktalna, której poszczególne frakcje są do siebie podobne jako struktury geometryczne; mówimy, że fraktal jest samopodobny. Dogodną charakterystyką tego tworu w przestrzeni trójwymiarowej jest tzw. wymiar Hausdorffa, który w tym przypadku wynosi $\ln 13 / \ln 3 = \log_e 13 / \log_e 3 \approx 2,3347$, a więc mniej niż 3, ale więcej niż 2. Odpowiednie najciaśniejsze upakowanie na płaszczyźnie tworzy 7 jednakowych kół (ryc. 2.B).

Analogiczny wynik w przestrzeni czterowymiarowej, bardzo użytecznej w fizyce, wynosi: 25 albo 26 albo 27. Dotąd nie udało się ustalić, która z tych trzech możliwości jest prawdziwa, co skłania do pokory: na razie nie możemy tego rozstrzygnąć ani drogą rozumowania ani przez zastosowanie procedury komputerowej. Zagadnienie trójwymiarowe było już opisywane przez Keplera (1611), a następnie przez Newtona i Minkowskiego, lecz pierwszy kompletny dowód, że ciasne upakowanie w trzech wymiarach daje tylko 13 kul, podał dopiero Coxeter (1963).

5. RODZINA KATOLICKA WOBEC BRACI INNYCH WYZNAŃ I NIEWIERZĄCYCH

*Zarówno oziębłość jak i nadmierny zapał mogą spowodować choroby duszy.
św. Ignacy Loyola, Maksymy czyli Sentencje (36)*

¹⁵ H.S.M. Coxeter, *An upper bound for the number of equal nonoverlapping spheres that can touch another of the same size*, „Proc. Sympos. Pure Appl. Math. (Amer. Math. Soc., Providence, RI)” 7 (1963), s. 53-71. – H.-. Fritsche, *M_{13} -superclusters of fractal geometry and unusual particle size effects*, „Bull. Soc. Sci. Lettres Łódź 49 Sér. Rech. Déform.” 27 (1999), s. 37-44. – R.S. Ingarden, L. Kozma, J. Ławrynowicz, L. Tamásy, *Finsler Geometry and Physics. From Algebraic Foundations to Applications*, ok. 280 s., w przygotowaniu. – J. Ławrynowicz, *Quaternions and fractals vs. Finslerian geometry. 3. Graded fractal bundles related to quaternionic structures*, „Bull. Soc. Sci. Lettres Łódź 55 Sér. Rech. Déform.” 48 (2005), s. 65-82.

Oprócz postaw oziębłości i nadmiernego zapału w stosunkach z bliźnimi św. Ignacy Loyola komentuje też postawę *koncentracji*. Jest ona zaletą, o ile pozostaje w rozsądnych granicach: „Ten robi najwięcej, kto robi [dobrze] jedną rzecz” (*Maksymy czyli Sentencje*, 35).

W stosunku do braci innych wyznań i niewierzących nasza rodzina musi wykazać cierpliwość i wytrwałość: „Przez cierpliwość i wytrwałość zachowacie od zguby dusze wasze” (Łk 21, 19 wg przekładu ks. prof. S. Kowalskiego)¹⁶. Odnośnie do sytuacji *odpłaty złem za złe*, czytamy: „Uważajcie, aby nikt nie odpłacał złem za złe, zawsze usiłujcie czynić dobrze sobie nawzajem i wobec wszystkich” (1 Tes 5, 15). W rzeczywistości „brat oskarża brata i to przed niewierzącymi. Już samo to jest godne potępienia, że w ogóle zdarzają się wśród was sądowe sprawy. Czemuż nie znosicie raczej niesprawiedliwości? Czemuż nie ponosite raczej szkody?” (1 Kor 6, 6-7).

Nasze pozytywne oddziaływanie czy *perswazja* ma wyglądać następująco:

- Niech zniknie wśród was wszelka gorycz, uniesienie, gniew, wrzaskliwość, znieważanie – wraz z wszelką złością (Ef 4, 31).
- Jako więc wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w miłosierdzie, dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybacząc sobie nawzajem, jeśliby miał ktoś zarzut przeciw drugiemu; jak Pan wybaczył wam, tak i wy (Kol 4, 12-13).
- A kiedy stajecie do modlitwy, przebaczcie, jeśli macie co przeciw komu, aby także Ojciec wasz, który jest w niebie, przebaczył wam wykroczenie wasze (Mk 11, 26).
- To się bowiem podoba [Bogu], jeżeli ktoś ze względu na sumienie [uległ] Bogu znosi smutki i cierpi niesprawiedliwie. Co bowiem za chwała, jeżeli przetrzymacie chłostę jako grzesznicy? – Ale to się Bogu podoba, jeżeli dobrze czynicie, a przetrzymacie cierpienia. Do tego bowiem jesteście powołani. Chrystus przecież również cierpiał za was i zostawił wam wzór, abyście szli za Nim Jego śladami (1 P 2, 19-21).¹⁷

PODSUMOWANIE

Celem artykułu była próba wyeksponowania aspektów formacyjnych w ramach tematu w tytule: *Wielkość i wartościowanie a życie doskonałe w świątyni przyrody*. Nasuwa się potrzeba wzbogacenia opracowanych tu pięciu zagadnień o tematy następujące:

- Doskonałość serca w znaczeniu rozumu (sumienia)¹⁸
- Doskonałość serca w znaczeniu pamięci¹⁸
- Doskonałość serca w znaczeniu woli¹⁸
- Ekologia nauką zgody z Bogiem Stwórcą¹⁸
- Odpowiedzialni małżonkowie w świątyni przyrody¹⁸
- Kontemplacja Boga Stwórcy w Jego dziełach i prawach natury poprzez rozum, pamięć i wolę¹⁹
- Obserwacja piękna natury jako forma modlitwy kontemplacyjnej
- Obserwacja naukowa i doświadczenie jako formy modlitwy kontemplacyjnej²⁰.

¹⁶ Wg Biblii Tysiąclecia: „Przez swoją wytrwałość ocalicie wasze życie”.

¹⁷ Zaprezentowany wybór cytatów i ich sekwencja zostały zapożyczone z *Podręcznej konkordancji biblijnej* opracowanej przez o. Elizeusza Trzeciaka OCD, Księg. św. Wojciecha, Poznań-Warszawa-Lublin 1967, stron VIII + 1308.

¹⁸ W artykule cytowanym w odnośniku ³.

¹⁹ J. Ławrynowicz, [9] *Kontemplacja Boga Stwórcy w Jego dziełach i prawach natury*, w tomie: *Piękno materialne. Piękno duchowe*, red. A. Tomecka-Mirek, Archidiec. Wyd. Łódzkie, Łódź 2004, s. 327-349.

- Franciszkańska koncepcja kontemplacji
- Humanizm jako zdolność odszukania Boga w spotykanych ludziach
- Doskonała koncepcja znajomości i uczynku miłosierdzia
- Wesołość człowieka wewnętrznego jako forma inteligencji i humanizmu

GRANDEZZA, VALORIZZAZIONE E VITA PERFETTA NEL TEMPIO DELLA NATURA

Sunto

Il credente identifica la grandezza con Dio: „Grande e Dio, benché sconosciuto” (Gi 36, 26) ed anche con i Suoi valori; Lui e la Verità e l’Amore; la Bellezza e la Bontà, e una Perfezione. L’uomo, creato sull’immagine e sulla somiglianza a Dio, di un modo naturale aspira a Dio, attraverso la valorizzazione delle virtù: „persistono la fede, la speranza e l’amore, le tre; fra di loro la più grande è l’amore” (1 Cor 13, 13). Il desiderio di Dio è scritto nel cuore umano, perché fu creato da Dio e per Dio. La valorizzazione menzionata lascia paragonare sull’ascensione che si compone della purificazione dell’intelletto per la fede, della memoria per la speranza e della purificazione della volontà per l’amore.

Nel campo apostolico attraverso la famiglia, quell’ascensione comprende la comprensione reciproca, la partecipazione nella vita di parrocchia e di scuola, l’apertura agli studenti e vicini, l’interesse per la vita pubblica, l’aprirsi ai fratelli di altra confessione come a quelli non credenti sono di uguali importanza. Prendendo, con coscienza più o meno grande, una oppure alcune delle direzioni d’attività, decidiamo di un modo soggettivo, secondo le nostre predisposizioni e preferenze, della loro grandezza nella nostra vita e le valorizziamo. Poiché „sulla grandezza e sulla bellezza delle creazioni si riconosce, alla base della somiglianza, il loro Creatore” (Sap 13, 5), ad ogni direzione d’attività menzionata, ci fondiamo come scienza dell’accordo con il Dio Creatore. Ci si riferisce al silenzio ed all’elevatezza dei coniugi responsabili a Dio, nel tempio di natura.

²⁰ J. Ławrynowicz, *Etos chrześcijański w oddziaływaniach twórcy, wychowawcy i wychowanka*, w tomie: *Nauka – Etyka – Wiara*, red. A. Kryszczuk, Ruch Nowego Życia, Warszawa 2007, s. 216-230.